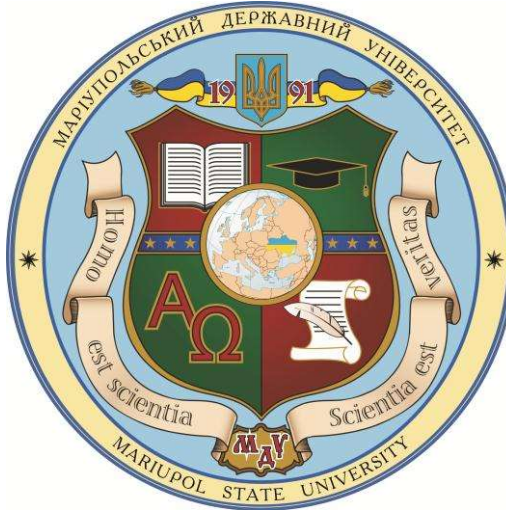

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVIII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2016 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2016

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 308 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №6 від 23.12.2015)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Булатова О.В., д.е.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 05 лютого 2016 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

За дослідженням Д.Ельконіна, основні періоди психічного розвитку ранньому дитинстві пов'язані з типами провідної діяльності. Період немовляти (від народження до одного року) характеризується емоційним спілкуванням з дорослими, в процесі якого у дитини виникає потреба у постійному контакті з ними. Ці контакти стають необхідною формою засвоєння дитиною досвіду дорослих.

Для раннього дитинства (від року до трьох) провідною є предметно-маніпулятивна діяльність, через яку дитина засвоює суспільно вироблені способи використання різноманітних речей.

Наприкінці третього року життя в дитини з'являється ігрова діяльність (сюжетно-рольова гра), в якій вона починає відображати свій власний досвід.

Аналіз теоретичних та експериментальних досліджень (Н.Аксаріна, П.Бачинський, С.Козлова, М.Щелованов та ін.), методик розвивального навчання (М.Гмошинська, Г.Доман, С.Лупан, Л.Павлова, Е.Томас та ін.) свідчать про те, що, чим раніше починати навчати малюка, тим вищий буде його інтелектуальний розвиток. Найкращі вчителі дитини – це його батьки. Далеко не всі вони усвідомлюють, що розумовий розвиток їхньої дитини залежить від власного внеску у її виховання й навчання. Від родинного виховання залежать і емоційні переживання дитини, формування її відчуттів. Малюк вчиться сприймати оточуючий світ; запам'ятовувати предмети, дії; орієнтуватися у просторі; виконувати розумові практичні дії; звичайно, правильно розмовляти.

Дослідженнями Г.Домана, С.Лупан, Л.Павлової, Е.Томаса та ін. було доведено, що, починаючи з тримісячного віку, немовля можна ознайомлювати з буквами, цифрами, різноманітними предметами, іграшками. При цьому вчені-практики рекомендують використовувати наочний матеріал: іграшки, математичні набори, комплекти абетки, предметні малюнки, картини художників, касети з класичною і сучасною дитячою музикою та ін. Раціональне навчання будується на конкретних образах, безпосередньо сприйнятих дитиною в процесі навчання. Необхідність застосування наочності обумовлюється особливостями розвитку мислення дітей. Опора на наочність – важлива умова розуміння дитиною слова дорослого.

Без навчання немає розумового розвитку. Дитина навчається з перших днів свого життя. За характером способи і форми навчання різні: навчання через наслідування дій дорослих; навчання в грі; навчання під час малювання, ліплення, конструювання; навчання в ході виконання елементарних трудових завдань і, нарешті, систематичне навчання.

Отже, вище наведене дає підстави стверджувати, що своєчасно розпочате і правильно здійснюване виховання і навчання дітей раннього віку – це важлива умова їхнього повноцінного розвитку незалежно від того, де росте і виховується дитина (в сім'ї чи в дитячому садку).

Література

1. Гмошинская М.В. Работа младенцев красками – начало творческой деятельности /М.В. Гмошинская// Дошкольное воспитание. – 2002. – № 2. – С. 30-33.
2. Гураш Л. Раннє дитинство: специфіка, особливості /Л. Гураш // Дошкільне виховання. – 2002. - № 1. – С. 24.
3. Кочерга О. Психофізіологія дітей 1-3 років /О. Кочерга. – К.: Шкільний світ, 2006. – 126 с.
4. Лупан С. Поверь в своё дитя /С. Лупан.– М.: Элліс Лак, 1993. – 255 с.
5. Павлова Л. Малыш начинает ходить и говорит /Л. Павлова// Дошкольное воспитание. – 2000. – № 3,5,7.

УДК 372.361(043)

Демидова Ю.О., кандидат педагогічних наук, доцент

ПІЗНАВАЛЬНА САМОСТІЙНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКА

Формування в дошкільників активного пізнавального ставлення до навколишнього, уміння орієнтуватися у розмаїтті предметів і явищ, здатності самостійно регулювати свою пізнавальну діяльність є передумовами забезпечення продуктивності розумової діяльності дитини.

Вітчизняна та зарубіжна педагогіка визначає формування пізнавальної самостійності як один з важливих аспектів емоційно-вольового та інтелектуального розвитку дитини. Доведено, що пізнавальна самостійність знаходиться у взаємозв'язку з іншими якостями особистості та впливає на формування соціального досвіду.

Наявні наукові й науково методичні праці з проблеми пізнавальної самостійності дітей – шестиліток виявляють незадовільний стан її вивчення. Аналіз різних підходів у дослідженні зазначеного питання свідчить, що під поняттям пізнавальної самостійності розуміється якість особистості, що формується в процесі діяльності і засвідчує рівень сформованості емоційної, розумової та вольової сфери дитини.

На нашу думку, пізнавальна самостійність – це одна з важливих особистісних характеристик, яка на підставі позитивного ставлення до продуктивної діяльності, передбачає прояв вольових якостей дитини у застосуванні набутих знань та умінь.

Доведено, що пізнавальна самостійність притаманна кожній дитині. При цьому рівень її розвитку зумовлюється індивідуальними рисами й особливостями, соціальним досвідом, змістом, формами й методами навчання тощо.

Старший дошкільний вік відзначається сенситивністю щодо формування пізнавальної самостійності. Це пояснюється прагненням дитини в цьому віці до самостійності, незалежної поведінки. Важливо, що протягом цього періоду відбувається заміна основної діяльності, відбувається становлення основних мислительних операцій.

Тому в дошкільному віці особливе значення має організація досвіду дитини і допомога дорослого в його узагальненні і фіксації у вигляді еталонів, символів, умовних позначень, моделей тощо. Способи позначення не задаються дитині, а відкриваються нею як природне узагальнення власного досвіду спостереження й експериментування.

В організації пізнавальної діяльності дошкільників необхідне активне залучення дітей до творчого процесу пізнання. Це досягається за умов, якщо діяльність дошкільників не визначається дорослим, а будується самими дітьми в процесі отримання нових відомостей про предмети та дії.

Завдання педагога полягає у доцільному розподілі дітей за принципом індивідуальних уподобань: щоб для кожного це був цілком самостійний вибір, вільний вияв ініціативи, творчої активності й обов'язкове емоційне задоволення результатом.

У спеціально організованій діяльності дитина не просто засвоює запропоновані їй дорослими знання, а привносить у сам процес свій власний досвід. Зміст власного досвіду взаємодіє з новою інформацією, і в результаті народжуються «нові знання», які є безцінним матеріалом для її активної мислительної діяльності. У цьому полягає практичне вирішення ключового питання саморозвитку дитячого мислення на певних етапах розвитку дитини (Г.С. Костюк).

Пізнавальна самостійність як компонентна структура формується поетапно. При цьому емоційно-мотиваційний її компонент передбачає використання ігрових методів і його становлення відбувається на першому та другому етапах навчання. Зацікавленість та позитивні емоції, що з'являються в дітей у ході продуктивної діяльності, сприяють підвищенню рівня пізнавальної самостійності. Емоційно-мотиваційний компонент є стимулом у реалізації можливостей старших дошкільників у самостійній діяльності та в процесі виконання навчальних завдань.

Когнітивно-змістовний компонент пізнавальної самостійності формується за умов організації системи занять. Його становлення відбувається протягом усього процесу навчання, відповідно до мети й етапу розвитку.

Важливою умовою формування процесуально-вольового компонента пізнавальної самостійності є диференційне проведення занять за підгрупами з урахуванням набутого досвіду, вміння доводити справу до кінця, виявляючи наполегливість, ініціативність тощо.

Таким чином, формування в дошкільників активного пізнавального ставлення до навколишнього, вміння орієнтуватися у розмаїтті предметів і явищ, здатності самостійно регулювати свою пізнавальну діяльність є передумовами забезпечення продуктивності розумової діяльності дитини.

Література

1. Кононко О. Л. Стратегічна мета виховання — життєва компетентність дитини // Дошкільне виховання. — 1999. — № 5.
2. Рубцова Г.А. Формирование оценочной самостоятельности в первом классе // Начальная школа до и после. — 2005. — №3. — С.1
3. Фунтікова О.О. Теоретичні основи розумового розвитку дошкільників. — Сімферополь: Тавріда. — 1999, 340 с.

УДК 373.21(043)

Косенко Ю. М., кандидат педагогічних наук, доцент, професор

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ПРОБЛЕМУ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Проблема наступності дошкільної та початкової ланок освіти має комплексний і міждисциплінарний характер й перебуває на перетині таких наук як педагогіка, психологія, філософія, фізіологія. З позиції *філософської* науки суть поняття «наступність» розглядається у вимірах закону «заперечення заперечень», згідно з яким жоден попередній етап у розвитку людини, природи чи суспільства не повторюється повністю, а відображається у суттєво доповненому, вдосконаленому вигляді на наступних етапах. У педагогічній науці наступність трактується як «опертя на пройдене», подальший розвиток знань, умінь і